

ПОЗИЦИЯ

НА КООРДИНАЦИОННИЯ СЪВЕТ НА КНСБ ОТНОСНО ЕСКАЛИРАЩОТО СОЦИАЛНО НАПРЕЖЕНИЕ В СТРАНАТА

Свидетели сме на безпрецедентен по своите мащаби обществен протест след тежката зима на 1996 - 1997 г. Народното недоволство е израз на натрупани и премълчавани с години проблеми, на растяща безработица, ниски доходи и високи цени. Естествено хората излязоха на улицата, като последно оръжие срещу политическата апатия. Очевидно, провежданата икономическа и подоходна политика не се възприема от голяма част от българското население. Стремещт към макроикономическа и фискална стабилност се оказва самоцел, защото тя не донесе нищо добро на обикновените хора.

Още в средата на миналата година, в рамките на бюджетната процедура, КНСБ предупреждаваше, че политиката на „замразяване на доходите“ за безпрецедентен по своята продължителност период крие огромни рискове и опасности за социалния мир, особено в условията на непрекъснато растящи цени на енергоносителите. Ще припомним, че за последните 3 години кумулативният ръст на цените на електроенергията е със 17.4%, а този на топлоенергията – с 42.3%. Българските домакинства бяха поставени в безизходна ситуация, защото и останалите алтернативни източници на енергия (течните и твърдите горива, газът за битови нужди) поскъпнаха в аналогична степен.

Необходимите средства за издръжка на живот нарастваха постоянно и все по-голяма част от българските домакинства бяха принудени да се лишават от основни потребителски стоки, под силния натиск на растящите сметки за електро- и топлоенергия. Само преди един месец на специална пресконференция КНСБ изтъкна, че обедняването на населението протича в две изключително опасни посоки – разширяване на неговата база и задълбочаване на поляризацията в доходите. Ако 80% от домакинствата в страната в по-малка или по-голяма степен са принудени към самоограничения в потреблението, то 27% тънат в крайна нищета и мизерия.

Увещанията, че държавата е подпомогнала адекватно крайно нуждаещите се със 70 млн. лв. енергийни помощи, едва ли могат да бъдат успокоение за някого, тъй като се повиши само размерът на месечната помощ, но мнозина от реално нуждаещите се останаха извън този обхват и това е следствие от факта, че все по-голяма част от работещите вече не могат да поемат разходите по обслужването на скокообразно нарастващите сметки.

Припомняме, че КНСБ многократно е изразявала своите позиции по отношение цените на енергоносителите. Когато се променяха цените на природния газ, топлинната и електрическата енергия, ние категорично се противопоставяхме срещу необосновани искания за ръст на цените. Многократно възразявахме срещу липсата на прозрачност в ценообразуването, а оттам и липсата на възможност да се осъществява ефективен контрол върху него. На практика, работата на Обществения

консултативен съвет към ДКЕВР бе невъзможна. Стигна се до ситуацията КНСБ и десетки фирми да заведат съдебно дело срещу решение на ДКЕВР за цените на газа и до провеждането на редица протестни акции пред сградата на енергийния регулатор. Конфедерацията вземаше отношение не само по повод цените за бита, но и за бизнеса.

I. С оглед на създалата се екстремна ситуация по повод цените на ел.енергията предлагаме:

1. Водещи принципи при вземането на решения за цените на ел.енергията да бъдат – максимална прозрачност и контрол, реално участие на работодателски, синдикални и граждански организации;

2. Незабавно да се установят и отстранят причините за наблюдаваните шокови аномалии при съставянето на сметките за изразходвана енергия от потребителите, с последващи преизчисления и корекции на сумите. При фрапиращи случаи да се извършва безплатна проверка на електромери, както и проверка на равнището на подаваното напрежение. Ниското напрежение води както до отклонение в цената, така и до повреда в ел. уреди, които не са пригодени за такива параметри;

3. Цените на ел.енергията да се определят след изключително сериозна преценка на контролните органи относно обосноваването на разходите, които се представят като необходими от енергийните дружества и са основание за исканите цени. Контролните органи да извършват строг контрол върху изпълнението на заявените инвестиции. Това означава:

3.1. Преди утвърждаване на цените, ДКЕВР да извършва задължително регулаторен одит на енергийните дружества. Към момента той се извършва веднъж на 5 години, докато нашето предложение е той да бъде ежегоден, защото цените се променят веднъж годишно. Това изисква промени в Закона за енергетиката;

3.2. Контролът върху дейността на ЕРП да се извършва не само от ДКЕВР, а и от Сметната палата, Агенцията за държавна финансова инспекция, Комисията за защита на конкуренцията и Комисията за защита на потребителите. Това изисква промени не само в Закона за енергетиката, но и в законите, засягащи правомощията на посочените други контролни органи;

3.3. Проверката на значителните по размер заявени инвестиции да бъде дълбочинна, дори до ниво първични счетоводни документи, за да се прецени доколко заявената инвестиция съответства на реално извършената.

4. Да се въведат нови текстове в ЗОП, които да избегнат възможността да се възлагат поръчки без обявяване на тръжни процедури между свързани фирми. Този законов пропуск се използва от ЕРП, а и в други области, свързани с обществените поръчки. На практика няма нарушение на ЗОП, но поръчките се разменят между свързани с компанията-майка фирми;

5. Потребителят на ел.енергия да заплаща цената, отразяваща разходите за нейното производство, пренос и разпределение. Това, за нас, е базовата /справедлива/ цена. В максимална степен да се ограничи прякото включване в цената на крайния потребител на добавки за „зелена енергия” и за „кафява енергия” /за стимулиране на когенерацията/, като разликата се компенсира по механизми определени от държавата;

6. Да се анализират дългосрочните договори за изкупуване при високи цени на ел.енергия, сключени от НЕК с ТЕЦ АЕС “Гълъбово” и с “Контур Глобал” с оглед преодоляване на значимите различия между изкупните цени от отделните централи. Цената на микса, по която НЕК продава, е 79.18 лв./мвтч. без ДДС, докато изкупната цена от АЕЦ „Козлодуй” е 42.30 лв., от ТЕЦ „Марица Изток 2” е 66.81 лв., а от ТЕЦ „АЕС Гълъбово” – 133.98 лв. Дългосрочните договори с двете централи са търговска тайна, така че посоченото е по неофициална информация. Добавката за т.нар. „невъзстановяеми разходи” за дългосрочните договори да се поеме изцяло от държавата. Според наши експерти, тази добавка е държавна помощ, която противоречи на принципите на конкуренцията;

7. Членовете на ДКЕВР да се избират от парламента. Създадената парламентарна комисия за контрол върху дейността на ДКЕВР, освен досегашните си контролни функции /които на практика не се осъществяват/ да провежда изслушване на предложените кандидати от парламентарните групи за членове на ДКЕВР.

II. На следващо място, КНСБ счита, че е необходимо изработването на спешна компенсационна политика по доходите, която да смекчи поне малко ударите на ценовите шокове и тази политика трябва да обхване следните 3 основни направления:

1. Повишаване на минималната работна заплата на 330 лв. още от 1 април т.г., каквото беше и нашето предложение за Бюджет-2013;

2. Незабавни преговори на национално и браншово равнище за увеличение на работните заплати и на пенсиите с минимум 12% за компенсиране на натрупаната инфлация, с последващо договаряне на фирмено ниво;

3. Системата на социално подпомагане да се ориентира към реален критерий, какъвто е официалната линия на бедност, с оглед по-голяма ефективност на прилаганите мерки (ГМД да бъде минимум 60% от линията на бедност);

Настояваме за спешно свикване на заседание на НСТС в разширен формат, под ръководството на министър-председателя, с участието на представители на протестиращите, асоциациите на потребителите и съответните заинтересовани държавни институции, за приемането на конкретни мерки за излизане от сегашната кризисна ситуация.